

Sygn. akt II UK 149/17

POSTANOWIENIE

Dnia 31 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski

w sprawie z wniosku D.B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. Wydział Realizacji
Umów Międzynarodowych
o polską rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 31 stycznia 2018 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 2 sierpnia 2016 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oddala
wniosek organu rentowego o koszty zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...]. wyrokiem z 2 sierpnia 2016 r. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 19 stycznia 2012 r. i oddalił odwołanie wnioskodawczynie od decyzji z 19 sierpnia 2008 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I-ego Oddziału w W. Centralne Biuro Obsługi Umów Międzynarodowych (obecnie Wydział Realizacji Umów Międzynarodowych) odmawiającej wnioskodawczynie prawa do polskiej części renty inwalidzkiej.

Wyrok Sądu Apelacyjnego odwołująca się zaskarżyła w całości. Zarzucono naruszenie: (-) art. 6 k.c., art. 3 k.p.c., art. 6 k.p.c., art. 162 k.p.c., art. 217 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 229 k.p.c., art. 230 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 241 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 285 k.p.c., art. 286 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1

k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c., art. 381 k.p.c. i art. 382 k.p.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP - przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie lub przez ich niezastosowanie w następstwie dopuszczenia przez Sąd Apelacyjny z urzędu dowodu z opinii biegłego lekarza okulisty, opinii biegłego z zakresu medycyny przemysłowej - medycyny pracy, opinii biegłego z zakresu medycyny pracy na okoliczność ustalenia „czy w świetle art. 12 w zw. z art. 13 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wnioskodawczyni z zawodu krawcowa (trwale częściowo niezdolna do pracy od dzieciństwa z powodu głuchoniemoty) jest całkowicie lub częściowo niezdolna do pracy z przyczyn okulistycznych i od kiedy, czy niezdolność do pracy ma charakter trwały czy okresowy: określenie czy ewentualne istotne pogorszenie w stanie zdrowia wnioskodawczym nastąpiło w okresie ubezpieczenia przed 18 sierpnia 2015 r., nie później niż przed 18 lutym 2007 r.”; (-) art. 217 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c., art. 241 k.p.c., art. 278 § 1 k.p.c., art. 285 k.p.c., art. 286 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., art. 381 i 382 k.p.c. przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; (-) art. 386 § 1, 4 i 6 k.p.c.; (-) art. 12 i art. 13 ust. 1, art. 57 ust. 1-3, art. 58 i art. 59 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 57 ust. 1-3 oraz art. 58 i art. 59 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych; (-) art. 87 i art. 91 Konstytucji RP, art. 9 umowy o ubezpieczeniu społecznym między Rządem Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej a Rządem Federacyjnej Ludowej Republiki Jugosławii podpisanej w W. 16 stycznia 1958 r. i porozumienia z Belgradu z 12 listopada 1961 r. w sprawie wykonania tej umowy oraz naruszenie przepisów prawa wspólnotowego obowiązującego w państwach członkowskich.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, skarżąca wskazała na występowanie w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a mianowicie: (-) czy pomimo niekwestionowania przez organ rentowy opinii biegłych wydanych przed Sądem pierwszej instancji stwierdzających niezdolność ubezpieczonej do pracy, pomimo niekwestionowania zgłaszanych na ich podstawie przez ubezpieczoną twierdzeń, niezgłaszania żadnych wniosków dowodowych w celu podważenia opinii czy

ustalenia okoliczności przeciwnych, to samo zaskarżenie przez organ rentowy orzeczenia przyznającego prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy bez postawienia zarzutu co do naruszenia przepisów postępowania o przeprowadzeniu tych dowodów, czy co do potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego, uprawnia Sąd odwoławczy do wzięcia z urzędu pod rozagę ewentualne uchybienia prawa procesowego popełnione przez Sąd pierwszej instancji, jeśli mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy i uprawnia Sąd odwoławczy do uzupełniania ewentualnych braków tego postępowania dowodowego przez dopuszczanie z urzędu dowodów z kolejnych biegłych na podstawie art. 232 *in fine* k.p.c., czy też takie działanie Sądu jest niedopuszczalne, gdyż narusza zasady kontrydiktoryjności, bezstronności Sądu, powstrzymywania się przez Sąd do przeprowadzania dowodów z urzędu, szybkości postępowania, zasadę koncentracji materiału dowodowego przed Sądem pierwszej instancji, prawa do poddania wyników postępowania dowodowego kontroli instancyjnej w ramach zwyczajnych środków odwoławczych, wykracza poza granice apelacji, poza zarzuty apelacyjne oraz narusza zasadę obowiązku wykazywania przez strony procesu zarzutów i argumentów, z których chcą wywodzić korzystne dla siebie skutki prawne, zwłaszcza jeśli organ rentowy jest profesjonalistą, nie jest nieporadny i jest reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika; (-) czy prawidłowe jest oddalenie bez jakiegokolwiek uzasadnienia przez Sąd drugiej instancji wniosków dowodowych ubezpieczonej zgłoszonych z ostrożności procesowej w sytuacji, gdy ocena dowodów przeprowadzonych po raz pierwszy dopiero na etapie postępowania apelacyjnego doprowadziła Sąd odwoławczy do ustaleń odmiennych niż przed Sądem pierwszej instancji, a obecnie niekorzystnych dla ubezpieczonej powołującej dalsze dowody z jednoczesnym przyjęciem, że przeprowadzone przez Sąd Apelacyjny postępowanie dowodowe jest wystarczające do wydania orzeczenia zmieniającego wyrok Sądu pierwszej instancji?

Ponadto, skarżąca wskazała na oczywiste naruszenie przez zaskarżony wyrok wymienionych powyżej przepisów prawa procesowego i materialnego, co skutkuje, zdanie skarżącej, oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Organ rentowy w piśmie zatytułowanym „odpowieź organu rentowego na skargę kasacyjną” podniósł, że skarga kasacyjna nie spełnia wymogów przyjęcia jej

do rozpoznania, a zarzuty kasacyjne mają wyłącznie charakter polemiczny, wnosząc o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym zwykłej, trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego (por. przykładowo postanowienie SN z 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130). Z tego też powodu rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości prawne lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3), lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Pełnomocnik skarżącej wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia występowaniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej.

Przez istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. rozumie się zagadnienie prawne, które odnosi się do konkretnego przepisu prawa albo konkretnej regulacji prawnej. Oznacza to, że po stronie skarżącej spoczywa obowiązek sprecyzowania, jakiego przepisu (zespołu przepisów lub norm prawnych) prawa materialnego lub procesowego dotyczy przedstawiane zagadnienie (por. postanowienie SN z 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, LEX nr 1515455), a także wskazania za pomocą wyvodu prawnego, na kanwie jakich norm (przepisów) prawnych zagadnienie powstało, jakie są możliwe interpretacje problemu i jakie rozstrzygnięcie proponuje strona skarżąca (por. postanowienie SN z 27 października 2015 r., II PK 61/15, LEX nr 1968444, oraz powołane tam

orzeczenia). Zagadnienie powinno dotyczyć kwestii prawnych budzących rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej (por. postanowienia SN z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że zagadnienie prawne jest to wiążący się z określonym przepisem prawnym problem prawny, którego wyjaśnienie ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie SN z 6 czerwca 2012 r., I UK 113/12, LEX nr 1675224).

Wniosek skarżącej nie spełnia powyższych warunków. Po pierwsze, pełnomocnik skarżącej nie sprecyzował przepisów prawa, których wykładni dotyczącą formułowane przez niego pytania. Dodatkowo, sformułowane przez niego pytania nie zawierają problemu ogólnej natury, który odpowiadałby konstrukcji zagadnienia prawnego z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Przechodząc do oceny twierdzenia pełnomocnika skarżącej o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność wymaga wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej i bez wnikania w szczegóły sprawy; spełnienie tej przesłanki jest możliwe wyłącznie przy tak ewidentnym naruszeniu prawa, którego stwierdzenie nie wymaga dokonywania pogłębionej analizy prawnej lub prawniczej (por. postanowienie SN z 10 lipca 2007 r., II UK 45/07, LEX nr 898439; czy postanowienie SN z 3 grudnia 2014 r., III PK 75/14, LEX nr 1621619). W przypadku powołania się na tę okoliczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, strona skarżąca powinna w samodzielnym i odrębnym od podstaw kasacyjnych uzasadnieniu wniosku (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.) wykazać, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Pełnomocnik skarżącej nie uzasadnił twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, ograniczając się do wskazania na „oczywiste naruszenie przez zaskarżony wyrok wskazanych powyżej przepisy prawa procesowego i

materialnego”.

Z tych powodów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

W przedmiocie wniosku organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej, należy zauważyć, że odpowiedzi na skargę kasacyjną nie stanowi tak nazwane pismo procesowe wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności. Pismo takie nie wywołuje skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną - art. 167 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. (por. też wyrok SN z 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, LEX nr 1167468). Pismo organu rentowego zostało wniesienie po upływie terminu określonego w przepisach prawa do wniesienia odpowiedzi na skargę kasacyjną. Ponadto, zostało ono wniesione z naruszeniem art. 132 § 1 zd. drugie k.p.c. W związku z tym wniosek organu rentowego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego podlegał oddaleniu.